

Այս մտայնությունը կը փճացնէ բարոյական, աշխատանքի, յառաջդիմութեան ամէն զաղափար:»

Ու այս ներկանան ձեզ չի՛ յիշեցներ քիչ ծեր եղիան, որ նոյնպէս յաւիտենական խաղաղութիւնը կանչեց՝ կեանքէն ձանձրացած, եւ որ նոյնպէս կորսնցուց ի վերջոյ իր հոգիին հաւասարակշռութիւնը՝ հուսկ ուրեմն յանգելով եղբրական վախճանի ծը: Եղիան ալ իր զոհերը ունեցաւ որոնք ոչ ճիայն ուզեցին կապկել անոր մտածումները, այլ

եւ անոր արտառուցութիւնը: Ցարօրինակ երեւալու ձգտումը՝ որ քիչ ծր բնական էր Եղիային ձեջ, ուրիշներ ծայրայեղութեան տարին, ճինհեւ որ իրենք ալ խախտեցին իրենց մտքին կշիռքը: Նիրվանային պաշտածունքը Էճինեսքուն ալ ուսմէն գրականութեան ձեջ մտցուց, ու շատ ծր զոհեր քաղեց՝ մանաւանդ անցեալ դարուն վերջերը, երբ հրապարակը ողողած էին անտաղանդները՝ սնունդ ճարելով ուրիշին սրտէն, ու կապկելով ուրիշին ձեւը:

Ն Մ Ո Ւ Շ Ն Ե Ր Ի Ր Ե Ր Կ Է Ն

Յանդգնիլ Էճինեսքուն թարգմանել՝ ծանր բեռ ծը առնել է ուսին:

Թարգմանող՝ Դաւանանող. խաղաղական այս առածը երբեք այնքան տեղին չէ՝ որքան Էճինեսքուն թարգմանուած ատեն:

Էճինեսքուն ածրողը երաժշտութիւն է, տողերու եւ բառերու կշռոյթ, ու իր մտածումները, խռովքն ու յուզումները ընդելուզուած են քաղցր, ներդաշնակ երգի ծր: Այդ երաժշտութիւնը պահպանել քերթուածները թարգմանած ատեն՝ կարելի

չէ: Ու զժուար է տող առ տող անոնց իմաստը տալ, որովհետեւ կարելի չէ Էճինեսքուն ըմբռնել աւելի ճիշդը՝ ճաշակել, առանց իր քնարական լեզուին:

Ու փորձել իր երգերուն կշռոյթը պահպանել, թարգմանութեան ատեն՝ նոյնպէս անհնար է. իր քերթուածներէն շատերը կարճ տողեր ունին, ու թարգմանողը ազատութիւնը չունի բառերուն հետ խաղալու:

Յ. Ճ. ՍԻՐՈՒՆԻ

Ո՛Վ Մ Ա Յ Ր

Զի՛ս կը կանչես, մայր, մըշուշին մէջէն՝

Սօսափիւնին հետ շիրմիդ ծառերուն...

Գերեզմանիդ վրայ հսկող արքայիս՝

Աշունն ու քամին ահա կը ցնցեն...

Կը սարսին ճիւղերն, ու կը ննջես դուն...

Անոնք սարսին պիտի միշտ, ու դուն քնանա՛ս յաւիտեան...

Երբ մեռնիմ՝ վըրաս չողրա՛ս, սիրակա՛ն,

Թմրիէն փրցուր ճի՛ւղ մը լոկ վըտիտ

Ու զայն խընամբով տնկէ գլխուս վրան,

Ու կաթկըթէ հոն արցունքներն աչքիդ.

Պիտի բզգամ ես շուքն իր գովական...

Շուքը պիտի մեծնա՛յ միշտ, ու ես քնանա՛մ չաւիտեան...

Ու երբ ըլլայ որ մեռնինք միասին՝

Թող մեզ չըտանի՛ն գերեզմաննոցը,

Փորեն մեր շիրմին եզերքը գետին,

Ու մեզ դընեն նո՛յն դազաղին ծոցը,

Որպէս զի ըլլաս միշտ մօ՛տն իմ սրտին...

Ջուրն հեծեծէ պիտի միշտ, ու մենք քնանա՛նք յաւիտեան...

ԻՂՁ Մ'ՈՒՆԻՄ ԴԵՌ ԵՍ

—o—

Իղծ մ'ունիմ ես դեռ միակ,—
Որ խաղաղ մէկ իրիկուն
Փակեմ լըռիկ, միայնակ,
Աչքերս՝ եզերքը ծովուն...

Քունս հոն խաղաղ թող ըլլայ,
Ու ըլլայ մօտըս անտառ.
Ու անտահման ծովուն վրայ՝
Երկինքը ջինջ ու պայծառ...

Յուզարկ ես չեմ ուզեր պերճ,
Ոչ ալ կ'ուզեմ ճոխ դագաղ.
Թարմ ոստերու ծոցին մէջ՝
Ջրգուլի մահի՛ճըս խաղաղ...

Ու մէկը թող չարտասուէ
Մնարիս վըրայ, այլ կամայ,
Աշունը երգը բերէ
Տերեւներուն թառամած...

Ու մինչ հոսին երգելէն
Առուակները անվախճան,
Նոցիններուն կատարէն
Մինչ սաւառնի լուսընկան,

Թող իրկրւան ցուրտ քամին
Ջանգակին ծայրը բերէ,
Ու շիրմիս վրան սո՛ւրբ թմբին
Թող իր ճիւղերը թոթովէ...

Այլ եւս պիտի չըլլամ ես
Թափառականն այս մրոռայլ.
Ու պիտի վրաս տեղան հեզ
Յիշատակներն անայլայլ.

Ու արուսեակն երբ ծագի
Նոցիններուն ետեւէն,
Ջերդ սրտակից վաղեմի՝
Պիտի ժպտի՛ ինձ նորէն...

Պիտի ողբայ դառնապէս
Դրժընդակ երգը ծովուն,
Ու հո՛ղ դառնամ պիտի ես
Մենութեանըս մէջ անհուն...

* * *

Ա Ն Տ Ա Ռ Ի Ն

(ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ)

—o—

Ի՞նչ կ'օրօրուիս, անտա՛ռ, անտա՛ռ,
Ջրկան անծրեն ու քամին.
Ի՞նչ կ'օրօրուիս դուն անդադար՝
Հակած ճիւղերըդ գետին...

—Ինչպէ՛ս կրնամ չօրօրուիլ ես՝
Երբ ժամանակը կ'անցնի,
Օրը կ'իյնայ մեռելի պէս
Ու գիշերը կը ծաղկի...
Ինչպէ՛ս կրնամ չօրօրուիլ ես՝
Երբ ամէն օր տենդագին
Կը նօսրանան իմ տերեւներս,
Ու կ'թափէ հովը գետին...
Ու երբոր հովը ամէն օր
Թռչունները կը ցրուէ,
Ու կ'երեւի ծըմնող խոր
Իսկ ամառը հեռուն է...
Ինչպէ՛ս կրնամ չօրօրուիլ ես...

Ինչպէ՛ս, ինչպէ՛ս չըհակիմ ես՝
Երբ թռչունները կ'անցնին
Ամէն օր իմ կատարէս...
Ինչպէ՛ս, ինչպէ՛ս չըհակիմ ես՝
Երբ ծիծառները կ'անցնին
Հետ տանելով մըտածումներս,
Հետ տանելով բախտս իմին...

Կ'անցնին կ'երթան անոնք կարգով,
Հորիզոնին լազուարթը
Կը մթննայ անոնց շուքով.
Կ'երթան արագ ու սուրալով
Կ'անցնին ինչպէս ականթարթը
Իրենց թեւը թոթվելով...

Ու ամայի կը թողուն զիս,
Թառամած, գօս ու լըռին,
Ու կը ծըգնն որ կարօտիս
Հետ տանջւիմ առանձին...
Ինչպէ՛ս, ինչպէ՛ս չըհակիմ ես,
Ինչպէ՛ս կրնամ չօրօրուիլ ես...

* * *

Մ Ն Ա Ս Բ Ա Ր Ո Վ

—o—

Ա'լ լրտեսները պիտի զիրար.
Մընա'ս բարով. այլ եւս քեզ
Հեռու պիտի պահեմ յար
Իմ ճամբէս:

Ա'լ ըրէ ինչ որ կամիս.
Ա'լ ընաւ իմ հոգըս չէ
Որ կանանց է'ն քաղցրը զիս
Կը ծըգէ...

Գընա', ես չեմ կրնար ա'լ,
Ինչպէս այն հին օրերուն,
Շողերովը զինովնալ
Աստղերուն,

Կը դիտէի երբ՝ դողով
Քեզ ճիւղերուն մէջէն խոր,
Պատուհանէն տենչալով
Դէմքդ աղուոր...

Ի'նչքան էի երջանիկ՝
Երբ կ'երթայինք միասին
Խաղաղութեան տակ քաղցրիկ
Լուսնակին

Աղերսելով զաղտնարար
Որ գիշերը չըքալէ'ր,
Որպէս զի քովըս երկա'ր
Մընաս դեռ,

Որպէս զի լըսե'մ ճամբան՝
Սիրոյ բառերն այն աղուոր,
Որոնք հազի'ւ թէ կուզան
Միտքս այսօր...

Եթէ կը լսեմ դեռ, ա'յսօր,
Քաղցրը չնչին բաներն այդ,
Ինձ կը թըլին հեռաւո'ր,
Հի'ն հէքեաթ...

Թէպէտ նա'եւ լուսընկան
Մարգին, լիճին կ'իջնէ դեռ,
Ինձ կը թըլի թէ անցա'ն
Շատ դարեր...

Անգո'ր եմ քեզ դիտելու.
Ինչպէս առջի գիշերով.
Մնացի'ր ուրեմըն հեռու,
Մնա'ս բարով...

ՄԻՀԱՅԻԼ ԷՄԻՆԵՍՔՈՒ

(Մնացեալը յաջորդ քիւով)

